

Kabinet ziet tot op heden vooral drempels in verkenning naar heffing over werkelijk rendement in box 3

08-05-2019 | Door Bernd Heijnen
werkzaam bij Fiscale Zaken VIVAT

Vanwege de maatschappelijke wens om de heffing over inkomen uit sparen en beleggen beter te laten aansluiten bij de werkelijkheid, is het kabinet aan de slag gegaan om de haalbaarheid van een dergelijk stelsel te verkennen. In een onlangs verschenen brief¹ van de staatssecretaris van Financiën wordt verslag gedaan van deze verkenning.

Nieuw stelsel

Aanhakend op onderzoeken van het vorige kabinet, vindt het huidige kabinet dat een eventueel nieuw stelsel moet voldoen aan een aantal uitgangspunten: aansluiting bij het gevoel van rechtvaardigheid en de draagkracht van de belastingbetaler, geen hoge administratieve lasten², robuust genoeg tegen belastingontwijking en een goede uitvoerbaarheid. Afgaande op vorige onderzoeken is de voorlopige conclusie volgens het kabinet dat een stelsel op basis van het werkelijk rendement niet volledig kan voldoen aan bovengenoemde uitgangspunten. Om het haalbaar te maken moeten concessies worden gedaan en eventuele fundamentele keuzes worden gemaakt die grote gevolgen kunnen hebben voor de begroting en de inkomstenbelasting in zijn geheel. Vanwege de grote invloed van een dergelijke stelselwijziging wil de staatssecretaris in een separaat onderzoek ook kijken naar andere mogelijkheden om bijvoorbeeld box-overstijgend (inkomsten uit) vermogen te belasten.

De staatssecretaris geeft aan dat hij ook een versneld deelonderzoek zal laten uitvoeren naar opties om specifiek belastingplichtigen met vooral of uitsluitend spaargeld tegemoet te komen. Naar verwachting wordt dit deelonderzoek op Prinsjesdag aan de Tweede Kamer aangeboden.

Voor een stelsel dat aansluit bij werkelijk rendement zal een keuze gemaakt moeten worden tussen twee systemen: vermogensaanwas of vermogenswinst. Voor beide systemen geldt dat het administratief intensief werk vergt van de belastingbetaler.

Bij een systeem van vermogensaanwas wordt jaarlijks geheven over de reguliere inkomsten (denk aan rente en huur) en de waardeontwikkeling van vermogenstitels (zoals bijvoorbeeld koerswinst of -verlies over aandelen). Dit systeem sluit niet goed aan bij het realisatiebeginsel waardoor liquiditeitsproblemen kunnen ontstaan maar langdurig uitstel van heffing wordt voorkomen. Daar tegenover staat bij vermogenswinst - belastingheffing over de waardeontwikkeling op het moment van verkoop van het vermogensbestanddeel - de mogelijkheid om langdurig winst uit te stellen hetgeen tot ontwijking leidt. Ook wordt het voor de uitvoering en administratie lastig als gedurende de jaren stelselwijzigingen plaatsvinden en overgangsrecht intreedt. Voor beide stelsels geldt een verhoogde administratiedruk en complexiteit. Zeker als sprake is van scheiden, overlijden, emigreren of immigreren. Daar bovenop is het voor de uitvoering en handhaving problematisch; de voor-ingevulde aangifte en een brede reikwijdte van de grondslag zijn onverenigbaar met een dergelijk nieuw stelsel. Voor vermogenswinst bestaan nog extra aandachtspunten zoals het sturen op uitstel van belastingheffing door belastingplichtigen en het 'lock in-effect' waarbij het uitgestelde bedrag aan winst steeds groter wordt. Het kabinet geeft de voorkeur aan het systeem van vermogensaanwas om bovengenoemde redenen, hoewel dit stelsel internationaal minder voorkomt. Verdere concessies leiden tot de volgende mogelijke varianten van werkelijke rendementsheffing die het kabinet ook terugziet in het buitenland:

- Belasten van werkelijk spaarrendement en inkomsten uit beleggingen worden forfaitair belast.
- Heffing vermogensrendement opschuiven met één of meerdere jaren. Dit tast de voor-ingevulde aangifte minder aan.
- Verkleinen groep belastingplichtigen door verhoging van heffingvrije voet.

Het kabinet concludeert dat een stelsel dat aansluit bij werkelijk rendement op dit moment nog teveel inbreuk maakt op de uitgangspunten die het kabinet belangrijk vindt. Toch begrijpt het kabinet de maatschappelijke wens en zullen verdere onderzoeken moeten bijdragen aan eventuele stelselverbeteringen en uitgewerkte fundamentele beleidsopties op het gebied van vermogensrendementheffing.

¹ Brief staatssecretaris van Financiën, 15 april 2019, kenmerk 2019-0000063014

² 'waaronder het kunnen gebruiken van een zo volledig mogelijk vooringevulde aangifte'

Analyse

Hoewel het kabinet verdere onderzoeken in gang zet om te kijken naar de haalbaarheid van een reële rendementsheffing kan voorzichtig worden geconcludeerd dat de deur naar een oplossing op een erg klein kiertje staat. Zo lang wordt vasthouden aan, volgens het kabinet onaantastbare principes, zoals de voor-ingevulde aangifte zal een nieuw stelsel lang op zich laten wachten. In plaats daarvan kan wellicht worden gekeken naar tussenoplossingen.

Om meer aan te sluiten bij de realiteit kan het forfait in box 3 worden aangepast om dichterbij de realiteit aan te sluiten. Die wens betekent automatisch meer onzekerheid.

Een andere mogelijkheid is het (voor een deel) loslaten van de voor-ingevulde aangifte als het gaat om beleggingsvermogen. De groep belastingbetalers met (veel) beleggingsvermogen is veelal een vermogende groep. Vaak werkt deze groep met adviseurs om de aangifte in te vullen wat de administratiedruk voor deze groep

enigszins wegneemt. Daarnaast kan, om de uitvoerbaarheid te bevorderen, een heffingskorting worden geïntroduceerd die wordt toegepast bij het gebruik van de voor-ingevulde aangifte. Om de druk bij de Belastingdienst zoveel mogelijk weg te nemen kan de groep belastingplichtigen met beleggingsvermogen worden uitgesloten van gebruik van de vooringevulde aangifte, heeft deze groep geen recht op de heffingskorting of betaalt een premie voor het wel gebruiken van de vooringevulde aangifte.

Slotopmerkingen

Het wachten is op de resultaten van de haalbaarheidsstudies van het kabinet. Ook al zijn die, gezien deze brief, niet hoopgevend. Met Prinsjesdag zal blijken of de voor-tekenen bedriegen.

